

Brittle bones and small lungs

Lungerehabiliteringskonferansen
Januar 2011

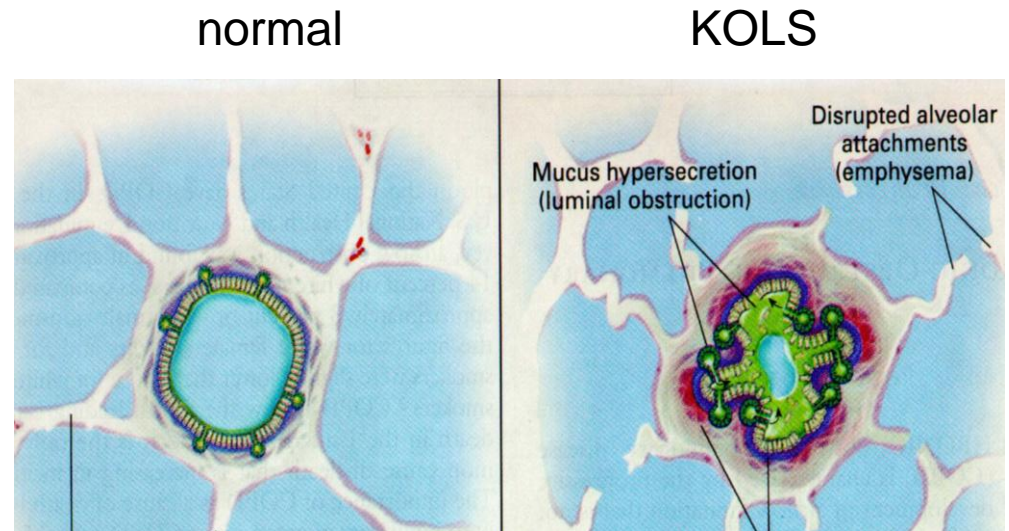
Aina Kjensli
Overlege / Ph.d.

Innhold

- KOLS
- Osteoporose
- Benmassemåling
- Vertebrale “brudd”
- KOLS ↔ Osteoporose
- Artikkel I-III
- Konklusjoner
- “Take home message”

KOLS

- luftstrømsobstruksjon som ikke er fullt reversibel
- progressiv sykdom med inflammatorisk reaksjon i lungene
- påvirker andre organer utenom lungene

Alvorlighetsgrad av KOLS

GOLD guidelines (www.goldcopd.com)

I: Mild

$FEV_1 \geq 80\%$ og $FEV_1/FVC < 70\%$ (for alle stadier)

II: Moderat

FEV_1 50 - 80%

III: Alvorlig

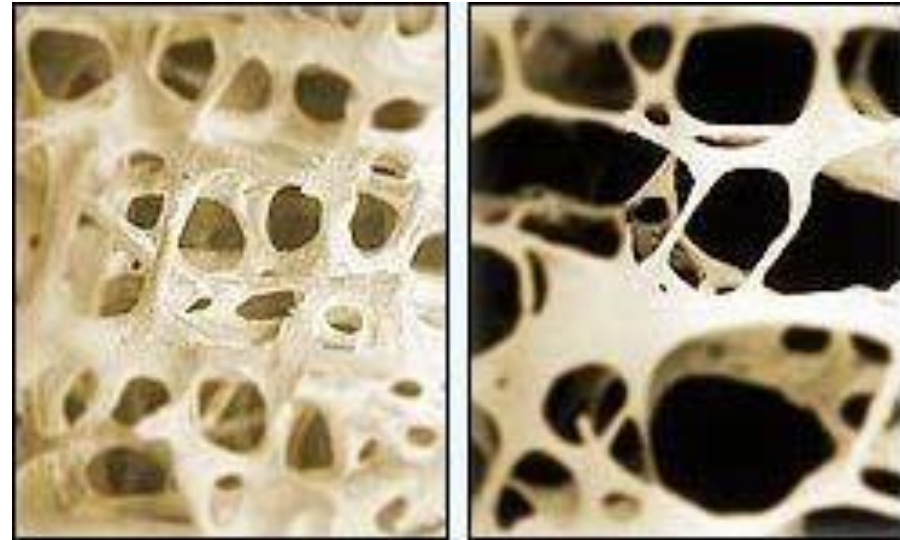
FEV_1 30 - 50%

IV: Svært alvorlig

$FEV_1 < 30\%$,

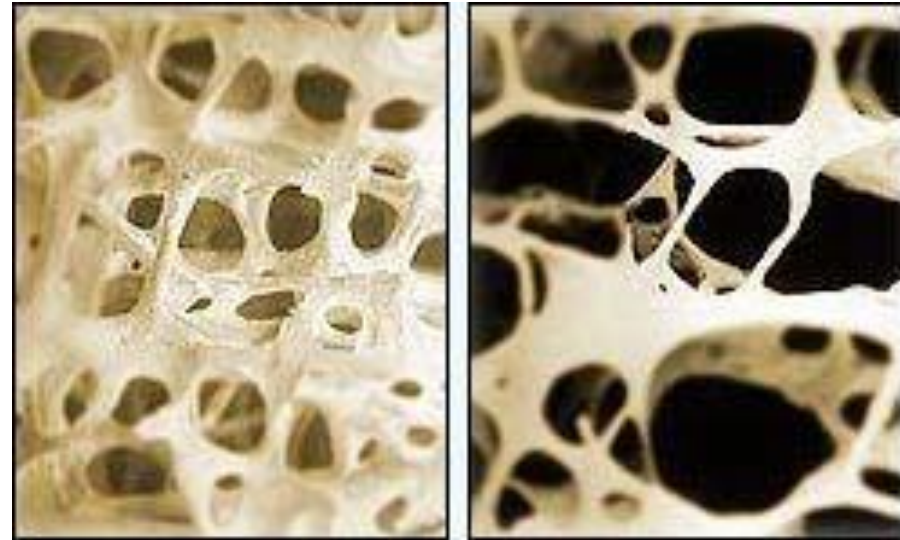
eller FEV_1 30 - 50% med samtidig $PaO_2 < 8,0$ kPa

Osteoporose

- En absolutt reduksjon i benmasse
- Viktigste målbare faktor for knokkelstyrke er kalkinnhold (Osteoporose $< 0,75 \text{ gram/cm}^2$)
- Benmasse (BMD) kan uttrykkes i standard avvik

Osteoporose

- En absolutt reduksjon i benmasse
- Viktigste målbare faktor for knokkelstyrke er kalkinnhold (Osteoporose $< 0,75 \text{ gram/cm}^2$)
- Benmasse (BMD) kan uttrykkes i standard avvik
- **T-score** sammenlikner med kalkmasse for 25-åringar
  - $T < -2,5$, osteoporose
- **Z-score** sammenlikner jevnaldrende av samme kjønn
  - $Z = 0$, lik gj.snittet
  - $Z = -1$, betydelig forøket og behandlingstrengende risiko

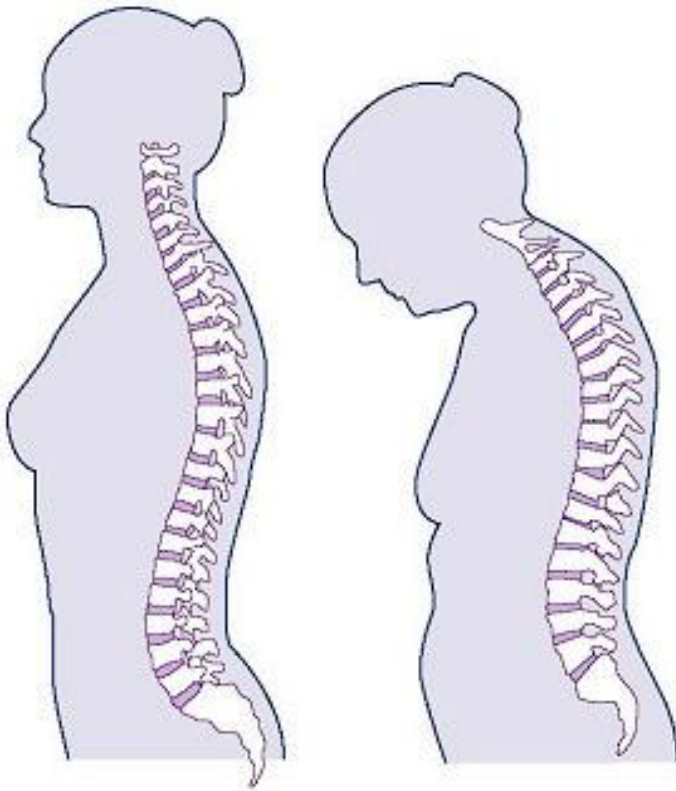
Lav benmasse (BMD) kan gi "brudd"...

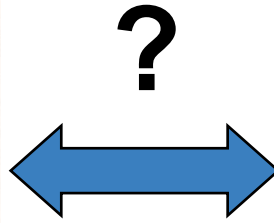
- De med lavest kalkmasse har opp til 6ggr økt risiko for "brudd" sammenlignet med de med høyest kalkmasse
- Vertebral deformitet vs brudd

...som igjen kan gi høydereduksjon

Osteoporosis in the vertebrae

- I) Sammenheng mellom osteoporose og alvorlighetsgrad av KOLS
- II) Prevalens av vertebrale deformiteter hos KOLS pasienter med og uten bruk av systemiske steroider
- III) Hvordan virker høydereduksjon inn på vurdering av lungefunksjon

Artikkel I

Bone 40 (2007) 493–497

BONE

---

www.elsevier.com/locate/bone

Low bone mineral density is related to severity of chronic obstructive pulmonary disease

A. Kjensli ^{a,*}, P. Mowinckel ^b, M.S. Ryg ^a, J.A. Falch ^c

^a *Glittrekinikken, Pb 104 Aaneby, 1485 Hakadal, Norway*

^b *Ullevaal University Hospital, University of Oslo, Norway*

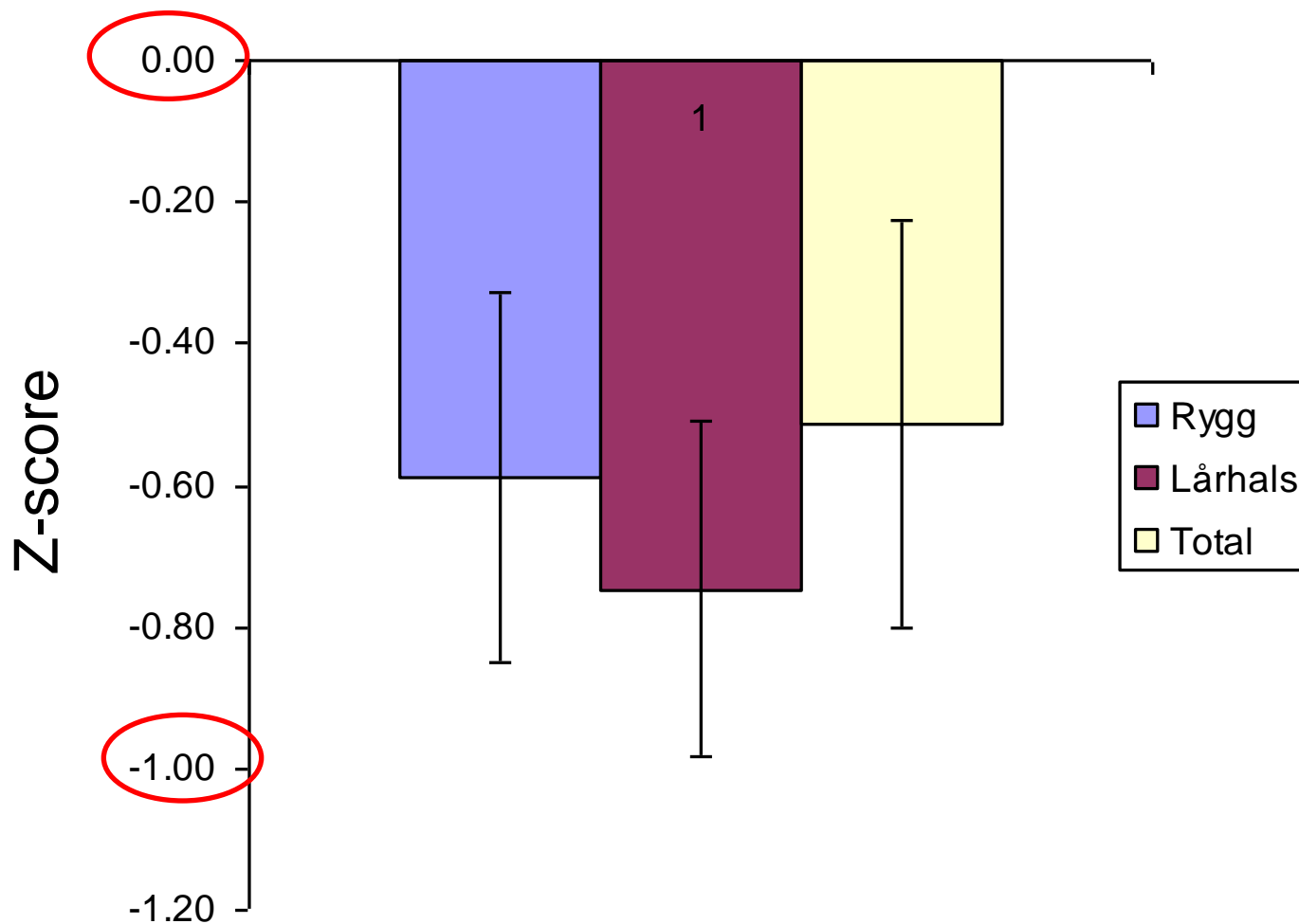
^c *Aker University Hospital, University of Oslo, Norway*

Received 2 June 2006; revised 24 August 2006; accepted 6 September 2006

Available online 13 October 2006

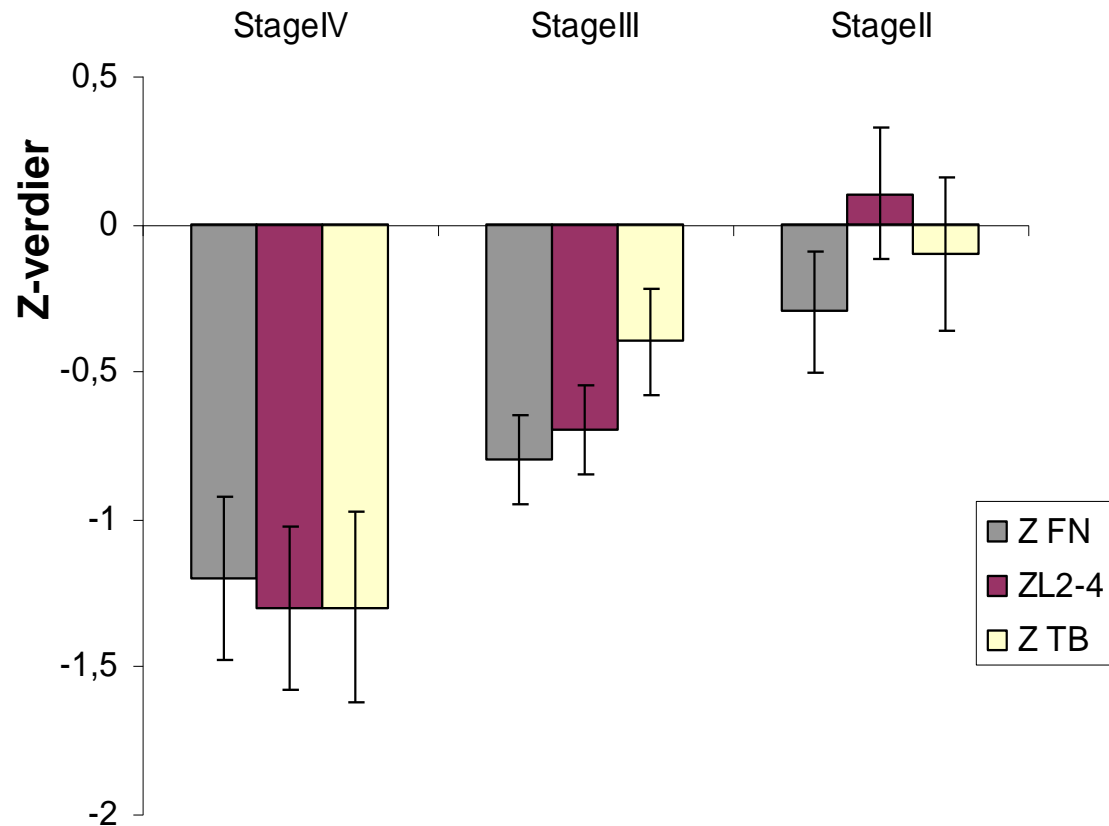
I) Benmasse hos KOLS-pasienter

BMD i lårhals, L2-4 og helkropp hos 88 KOLS-pas.
i GOLD stadium II – IV

I) Benmasse / KOLS

- BMD minker med økende alvorlighetsgrad av KOLS
- signifikant korrelasjon med BMI og systemiske steroider
- etter justering for disse faktorene er det fortsatt forskjell i BMD som mulig skyldes sykdommen per se

Artikkel II

Eur Respir J 2009; 33: 1018–1024
DOI: 10.1183/09031936.00073908
Copyright ©ERS Journals Ltd 2009

High prevalence of vertebral deformities in COPD patients: relationship to disease severity

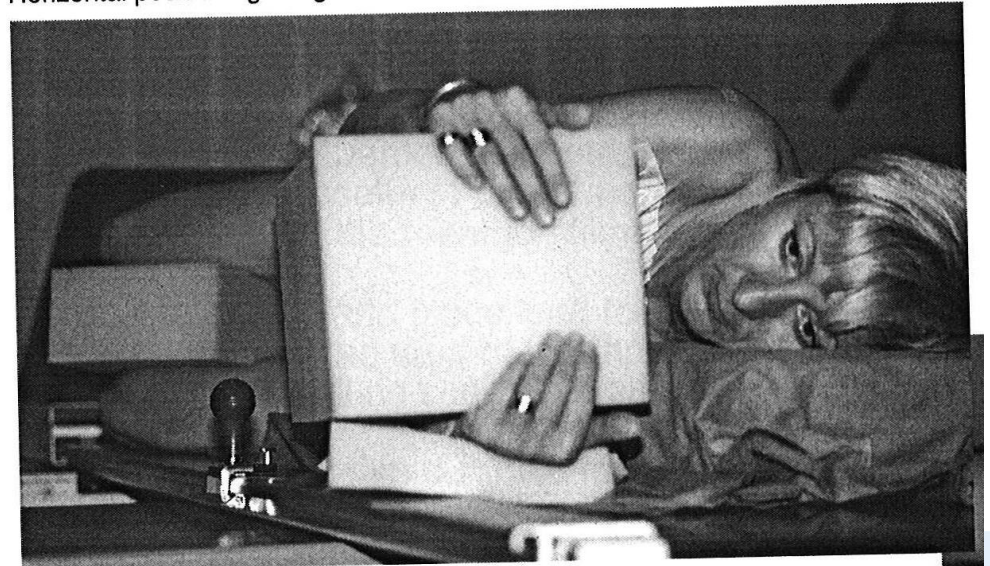
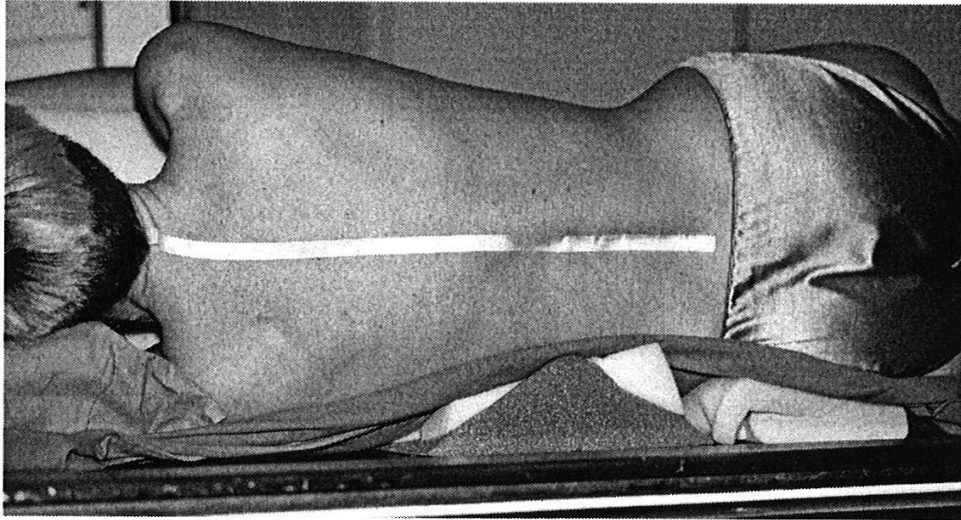
A. Kjensli*, **J.A. Falch[#]**, **M. Ryg***, **T. Blenk[¶]**, **G. Armbrecht[¶]**, **L.M. Diep⁺** and **I. Ellingsen***

Materiale og metode

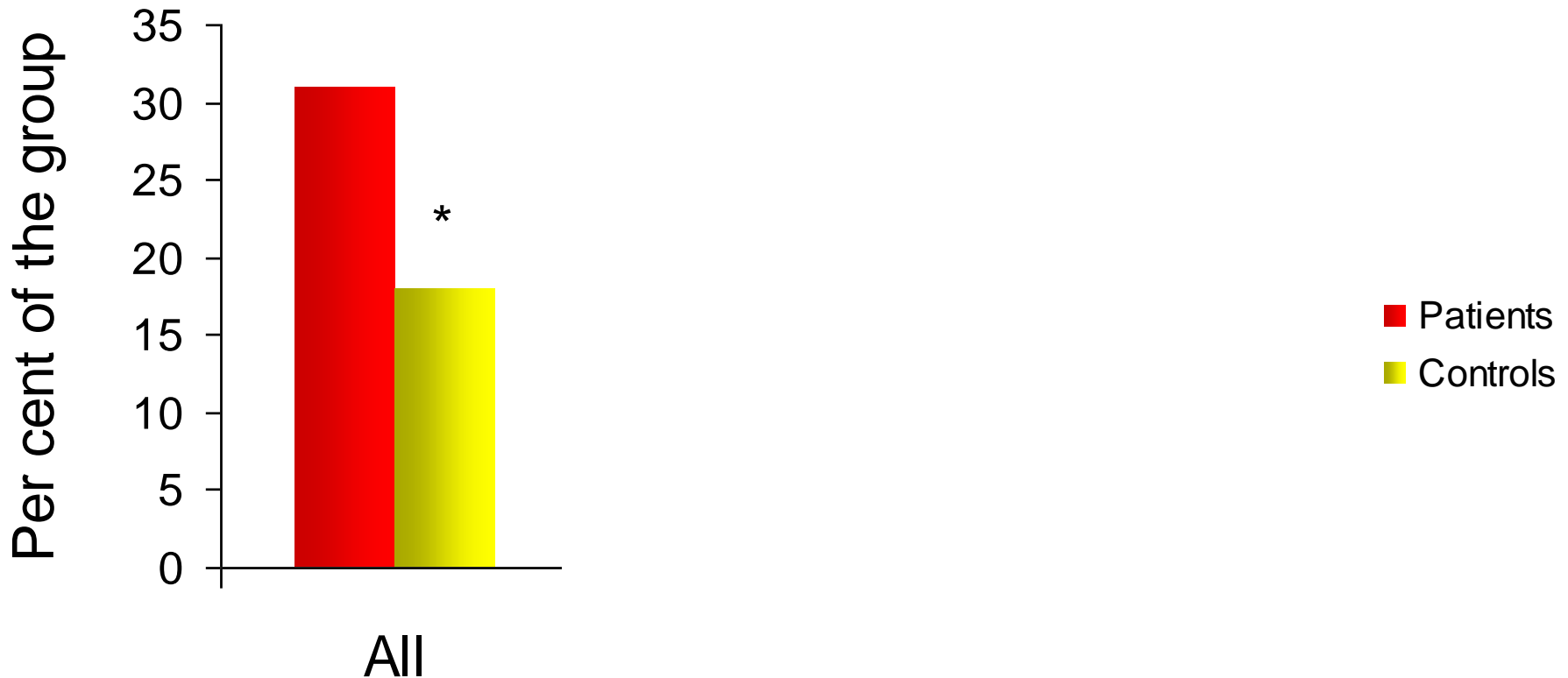
- 465 KOLS-pasienter i GOLD stadium II – IV
- Tverrsnittsstudie
- Referansemateriale fra frisk befolkning i Oslo
- Registrerte systemisk steroidbruk
- Rtg.bilder av ryggvirvlene

Røntgenbilder av ryggvirvlene

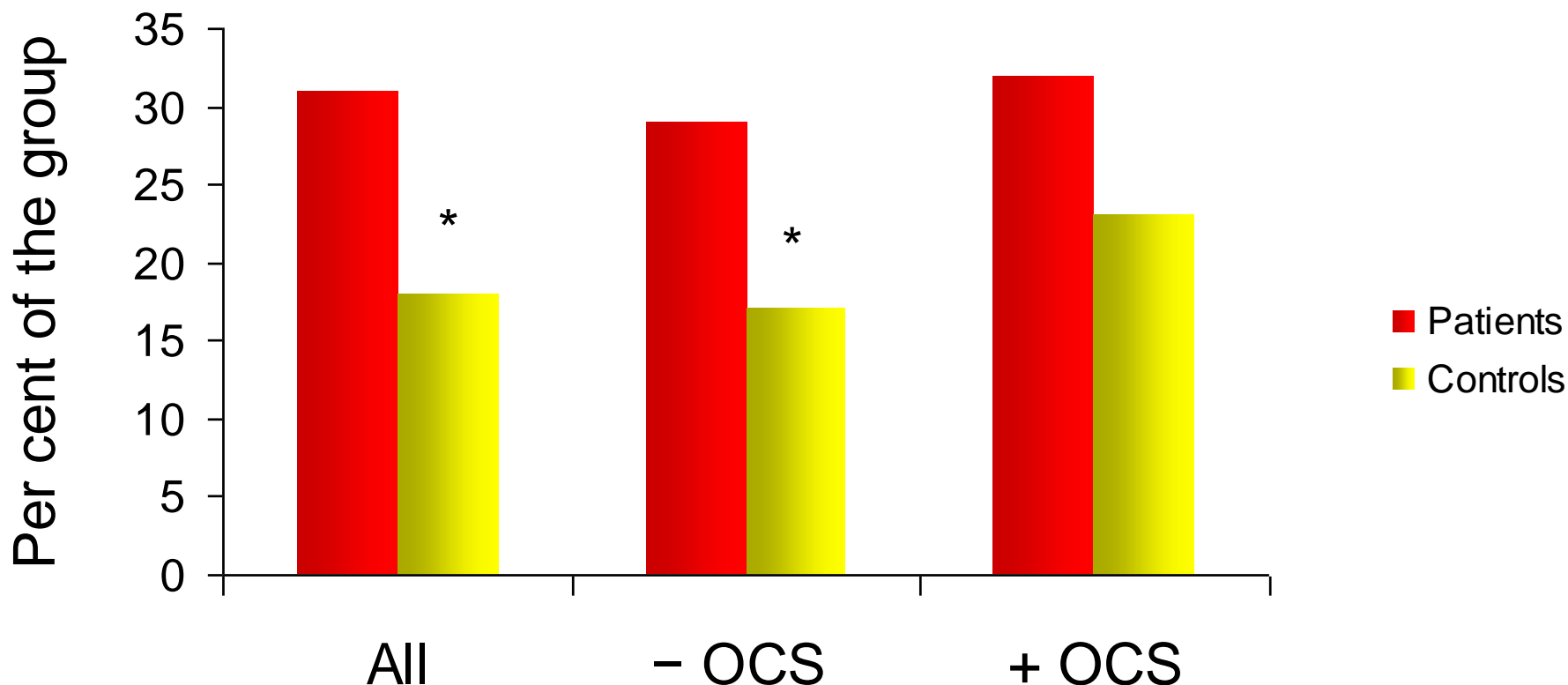
II) Prevalens av vertebrale deformiteter

465 KOLS-pas. i GOLD stadium II – IV og 462 kontrollpersoner

II) Prevalens av vertebrale deformiteter

465 KOLS-pas. i GOLD stadium II – IV og 462 kontrollpersoner

Artikkel III

Eur Respir J 2010; 36: 540–548
DOI: 10.1183/09031936.00148609
Copyright©ERS 2010

Does body height reduction influence interpretation of lung function in COPD patients?

A. Kjensli*, **M. Ryg***, **J.A. Falch[#]**, **G. Armbrecht[†]**, **L.M. Diep⁺**,
E.F. Eriksen[#] and **I. Ellingsen***

Materiale og metode

- Samme studie- og referansegruppe som i artikkel II
- Spirometri
- Registrert høyeste huskede høyde
- Måling av høyde og armvidde

Høydereduksjon /lungefunksjon

Redusert høyde

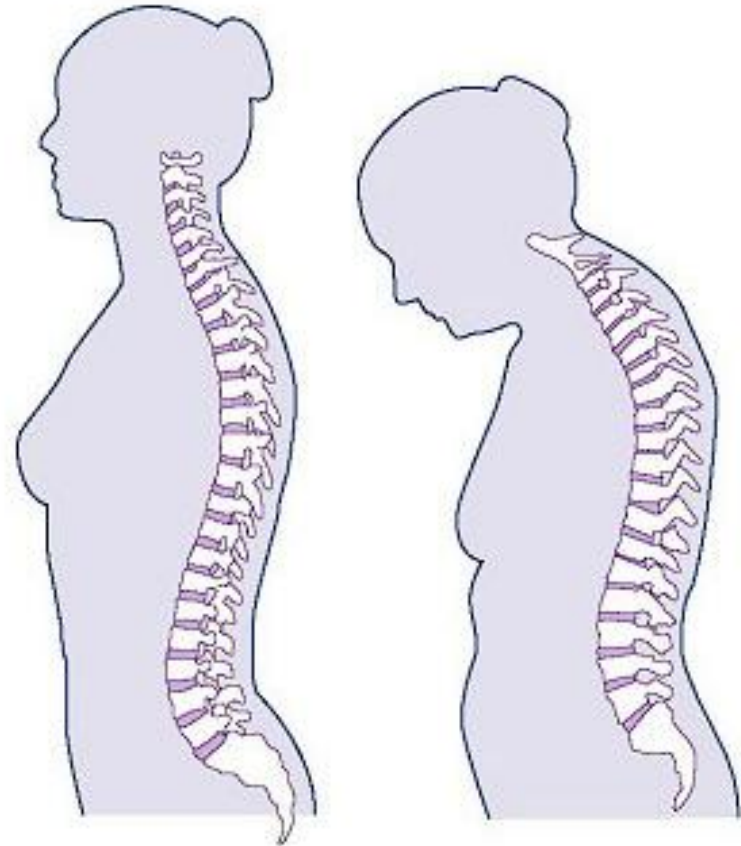

Lavere referanseverdier

Lungefunksjonen
overvurderes

Hvordan skal vi beregne
høydereduksjonen?

Hvordan beregne høydereduksjon?

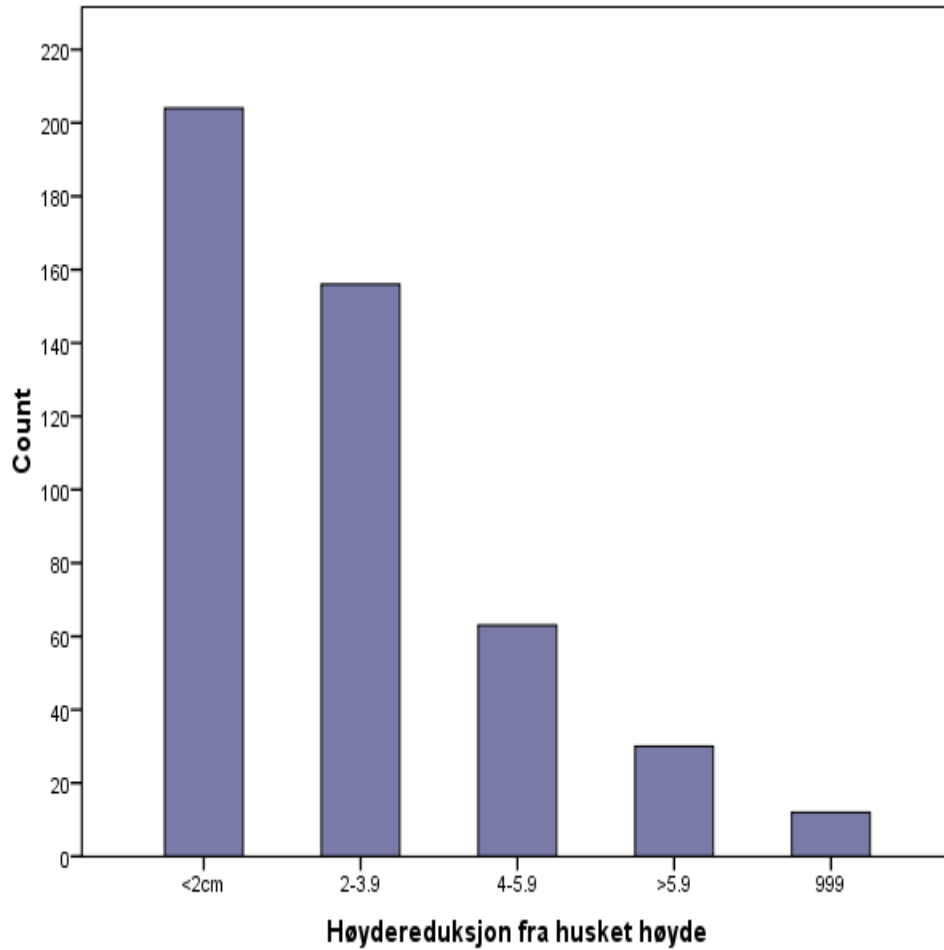
- “Normal” høydereduksjon
- Beregning av høydereduksjon
  - Høyeste huskede høyde?
  - Armviddemål direkte?
  - Kalkulere høyde fra armviddemål?
  - Fra antall brudd?
  - Bør “normal” høydereduksjon trekkes fra

Armviddemåling

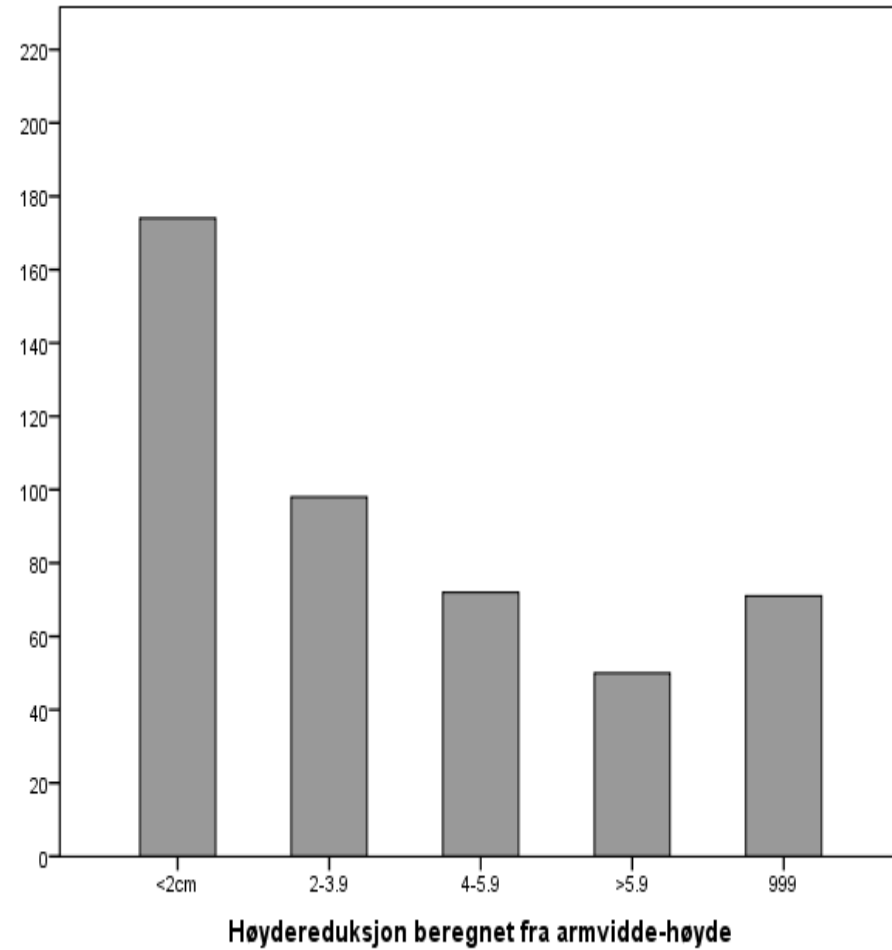

Høydereduksjon

Husket høyde

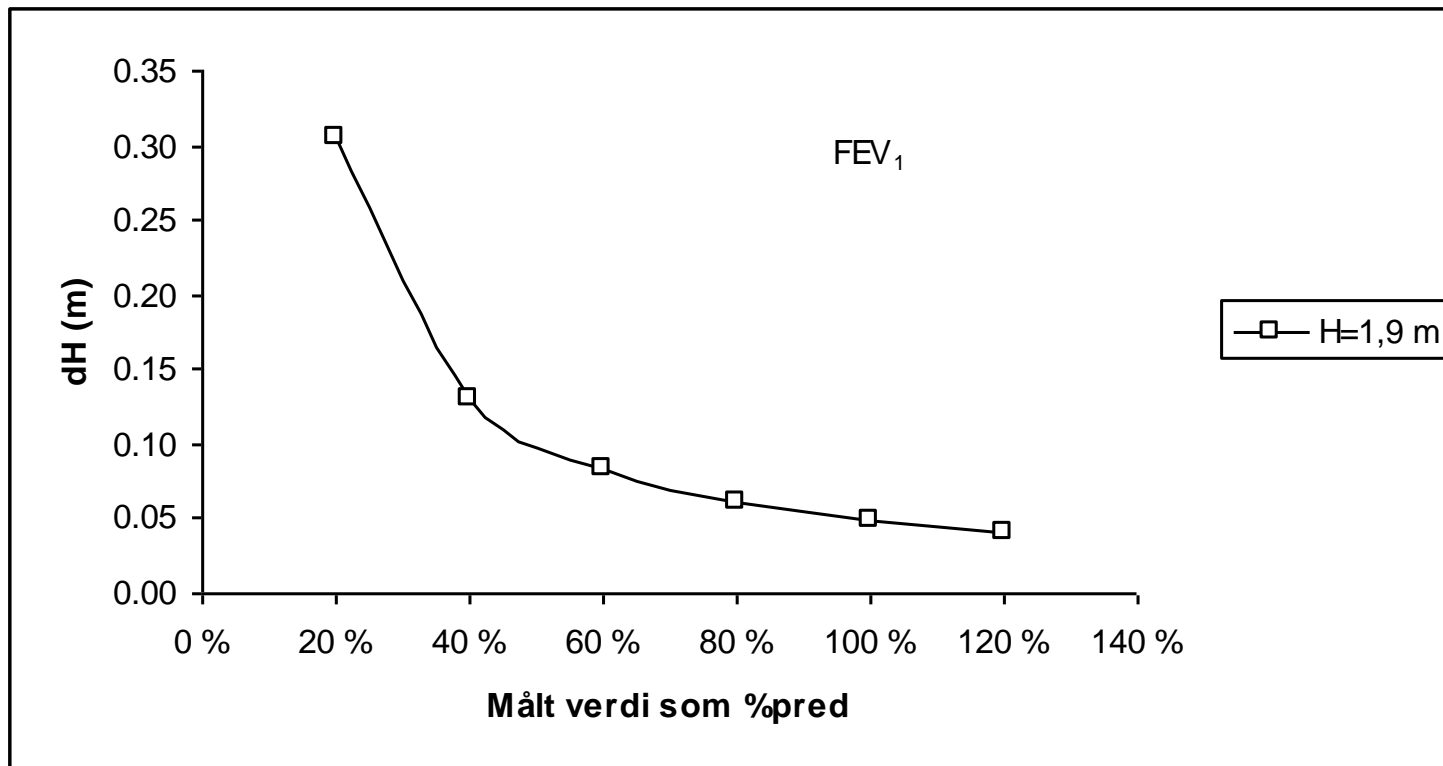

Armvidde-høyde

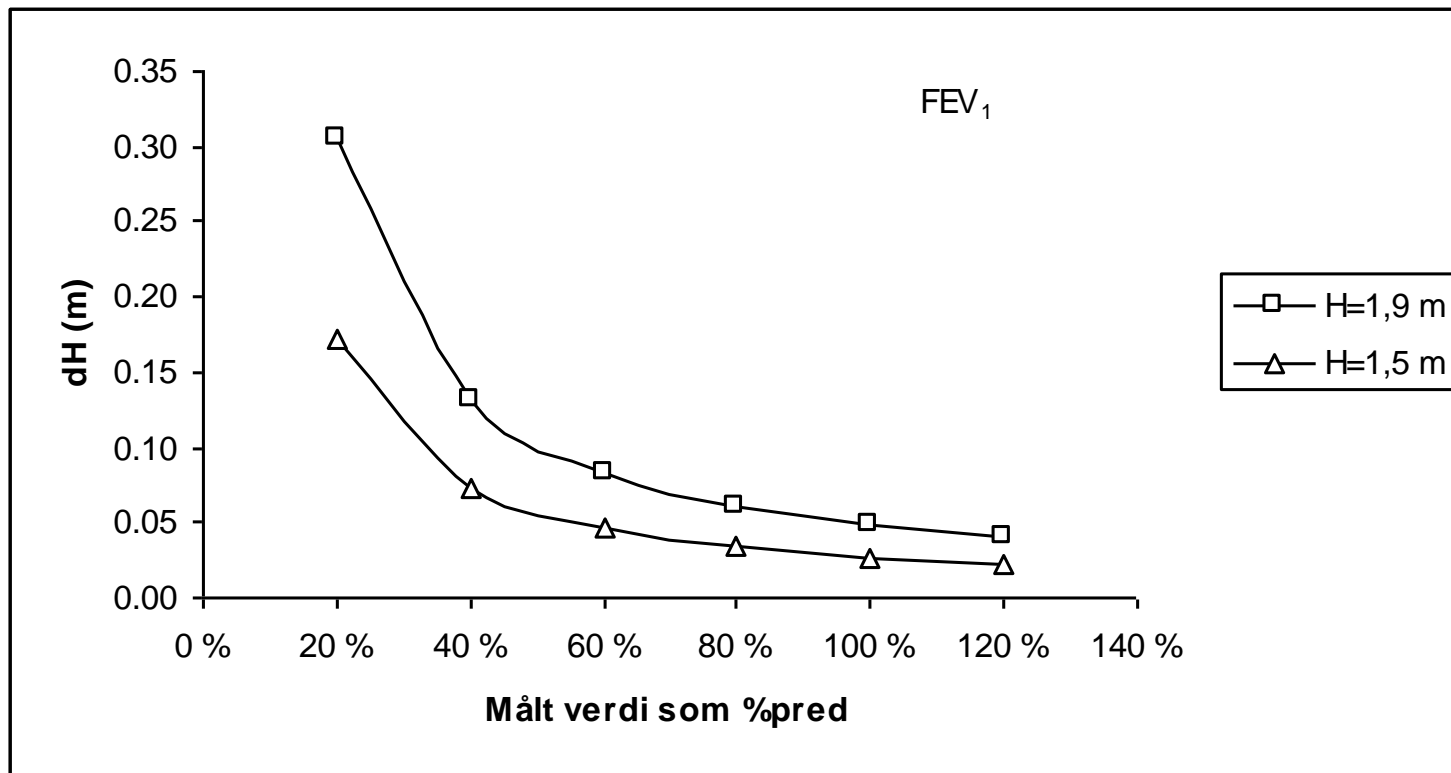
Høydereduksjon / Lungefunksjon

- Høydereduksjon som trengs for å få en gitt endring i FEV_1 (%pred) øker med
  - minkende målte verdier

Høydereduksjon / Lungefunksjon

- Høydereduksjon som trengs for å få en gitt endring i FEV_1 (%pred) øker med
  - minkende målte verdier
  - økende kroppshøyde

Høydereduksjon / Lungefunksjon

- Høydereduksjon som trengs for å få en gitt endring i FEV_1 (%pred) øker med
  - minkende målte verdier
  - økende kroppshøyde

Høydereduksjon påvirker vurderingen av FEV_1 (%pred) mest hos korte personer med god lungefunksjon

Feilvurdering av lungefunksjonen?

- Kvinne, 81 år, med KOLS
- Betydelig økt dyspnoe, men FEV₁ i % er visstnok uendret fra flere år tilbake
- FEV₁ som % av forventet er avhengig av kjønn, alder og høyde

	Høyde nå 153cm	Høyde tidl. 160cm
FEV ₁	43%	36%

Hvor mange feilvurderes > 5%-poeng?

	Menn			Kvinner		
Høydereduksjon	2 -3.9cm	4 – 5.9cm	>5.9cm	2 -3.9cm	4 – 5.9cm	>5.9cm
FEV₁						
RTH	0%	3%	17%	1%	21%	83%

RTH: Høydereduksjon fra høyest huskede høyde

Hvor mange feilvurderes > 5%-poeng?

	Menn			Kvinner		
Høydereduksjon	2 -3.9cm	4 – 5.9cm	>5.9cm	2 -3.9cm	4 – 5.9cm	>5.9cm
FEV₁						
RTH	0%	3%	17%	1%	21%	83%
ASH	0%	0%	40%	5%	28%	73%

RTH: Høydereduksjon fra høyest huskede høyde

ASH: Høydereduksjon fra kalkulert høyde fra armviddemål

Hvor mange feilvurderes > 5%-poeng?

	Menn			Kvinner		
Høydereduksjon	2 -3.9cm	4 – 5.9cm	>5.9cm	2 -3.9cm	4 – 5.9cm	>5.9cm
FEV₁						
RTH	0%	3%	17%	1%	21%	83%
ASH	0%	0%	40%	5%	28%	73%
FVC						
RTH	1%	52%	92%	20%	74%	100%
ASH	2%	69%	95%	30%	86%	100%
TLC						
RTH	20%	86%	100%	40%	100%	100%
ASH	29%	97%	100%	60%	100%	100%
RV						
RTH	6	46%	75%	57%	97%	100%
ASH	20%	49%	90%	67%	97%	100%

RTH: Høydereduksjon fra høyest huskede høyde

ASH: Høydereduksjon fra kalkulert høyde fra armviddemål

Konklusjoner

- Benmasse er lavere hos KOLS-pasienter, og kan delvis skyldes KOLS i seg selv
- Tap av benmasse synes relatert til alvorlighetsgrad av KOLS
- Høy prevalens av vertebrale brudd, selv uten bruk av systemiske steroider
- Lik høydereduksjon kan påvirke forventet lungefunksjon ulikt
- Selv små høydereduksjoner gir overvurdering av lungefunksjonen
- Feilvurdering av lungefunksjon kan føre til at pasienten går glipp av riktig behandling

“Take home message”

- **Tenk på fare for osteoporose hos alle KOLS-pasienter og vurder**
  - Systemisk steroidbruk
  - BMI / vekttap
  - Høydereduksjon
  - Tidligere brudd
  - Benmassemåling / rtg columna
- **Forebygge / behandle osteoporose**
- **Bør ha samme måte for vurdering av**
  - Høydereduksjon
  - lungefunksjon

